

VODIČ ZA PREVENCIJU I PRIJAVU KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU U SRBIJI



VODIČ ZA PREVENCIJU I PRIJAVU KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU U SRBIJI

Centar za slobodne izbore i demokratiju - Beograd

Autor Vodiča: Prof. dr Miloš Hrnjaz

Urednik: Mišo Dokmanović

Objavljen u elektronskoj formi.

www.cesid.rs

Vodič za postupanje po prijavi na korupciju u visokom obrazovanju uz primere najboljih praksi pripremljen je uz podršku „SMART Balkans – Civilno društvo za povezano društvo na Zapadnom Balkanu” regionalnog projekta koji sprovodi Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Centar za istraživanje i kreiranje politika (CRPM) i Institut za demokratiju i medijaciju (IDM) i finansijski podržan od norveškog Ministarstvo spoljnih poslova (NMFA).

SADRŽAJ

1. UVOD — 5
2. PRIJAVLJIVANJE KORUPTIVNOG PONAŠANJA U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA — 6
3. PRIJAVLJIVANJE NEAKADEMSKOG PONAŠANJA: PLAGIRANJE, LAŽNO AUTORSTVO, IZMIŠLJANJE I KRIVOTVORENJE REZULTATA I AUTOPLAGIRANJE — 9
4. POKRETANJE POSTUPKA UTVRĐIVANJA NEAKADEMSKOG PONAŠANJA I IZRICANJA MERA PREMA OSNOVAMA ZA KODEKS — 11
5. PRIMERI DOBRE PRAKSE U SPREČAVANJU KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU — 14

O PROJEKTU

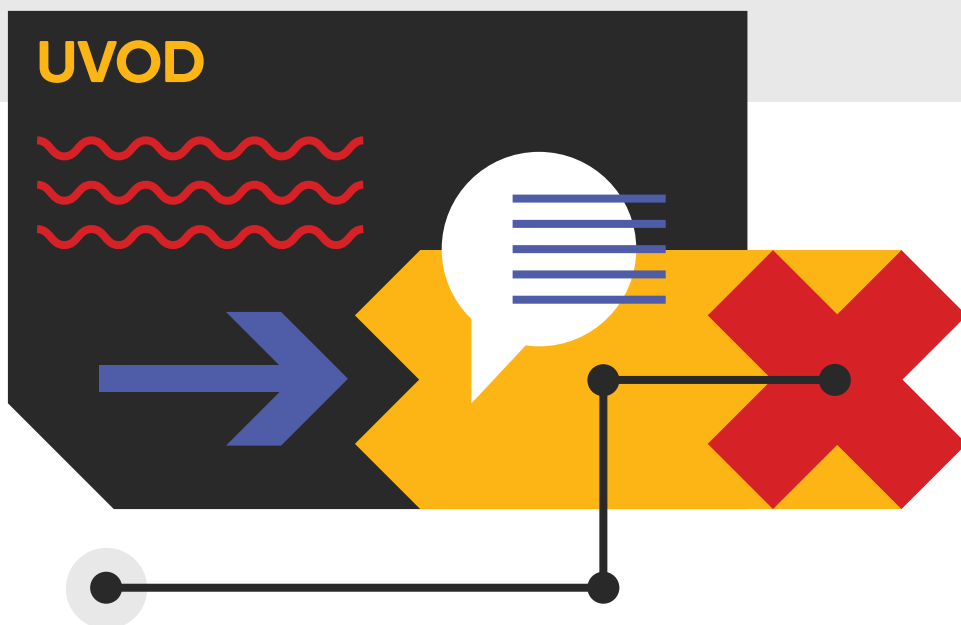
U periodu od 2023. do 2024, Institut za strateška istraživanja i edukaciju – ISIE (Skoplje) u saradnji sa Institutom za razvoj, istraživanja i alternative – IDRA (Tirana) i Centrom za slobodne izbore i demokratiju (Beograd) realizuje regionalni projekat „Univerziteti bez korupcije u Albaniji, Severnoj Makedoniji i Srbiji“. Projekat ima za cilj unapređenje kapaciteta univerziteta, studentskih organizacija i studenata za sprečavanje korupcije u visokoškolskim ustanovama u tri zemlje. Kroz niz aktivnosti, uključujući pripremu Zajedničkog izveštaja o percepciji korupcije, organizovanje okruglih stolova, izradu vodiča za prijavu korupcije, radionice za izgradnju kapaciteta, letnju školu i razvoj digitalnog softvera za virtuelnog asistenta (čet bot), projekat će poboljšati okruženje za prijavljivanje korupcije u oblasti visokog obrazovanja u ciljnim zemljama Zapadnog Balkana.

Ovaj vodič na pojednostavljen način predstavlja glavne faze u postupku prijave korupcije u visokom obrazovanju prema važećem zakonodavstvu Republike Srbije.

Detaljnije informacije o rezultatima, nalazima i preporukama ovog projekta dostupne su na našem sajtu

www.corruptionfreuni.com.

1. UVOD



Kako u drugim zemljama, tako i u Republici Srbiji (Srbija), visoko obrazovanje predstavlja svojevrsni pokretač razvoja i napredovanja jednog društva te je veoma važno da ono počiva na zdravim osnovama, da se stalno unapređuje i menja u skladu sa najsavremenijim trendovima u oblasti obrazovanja u svetu, te da se u najvećoj mogućoj meri spreči svaki oblik koruptivnog i neakadenskog ponašanja koji može značajno usporiti, pa čak i zaustaviti trend razvoja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja u našoj zemlji.

U Srbiji se delatnost visokog obrazovanja ostvaruje na akreditovanim državnim i privatnim univerzitetima, fakultetima, akademijama i visokim školama strukovnih studija.

2. PRIJAVLJIVANJE KORUPTIVNOG PONAŠANJA U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA



Na osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača, svi zaposleni u organima javne vlasti ili javnim službama, ili korisnici njihovih usluga (u ovom slučaju visokoškolskim ustanovama), uključujući i studente, mogu da pokrenu proceduru unutrašnjeg uzbunjivanja i prijave slučajeve kršenja

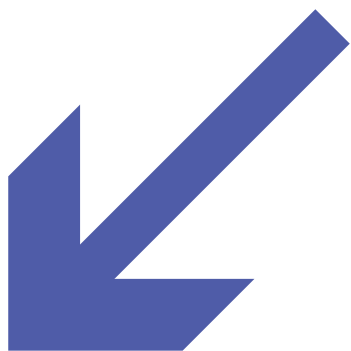
propisa, kršenja ljudskih prava, vršenja javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je ono povereno, slučajeve koji mogu da predstavljaju opasnost po život, javno zdravlje, bezbednost ili životnu sredinu. U nastavku je predstavljen tok postupka unutrašnjeg uzbunjivanja.

1. Korak 1: Obaveza visokoškolske ustanove

Svaka visokoškolska ustanova je dužna da na vidnom mestu i internet stranici istakne opšti akt o unutrašnjem uzbunjivanju, kao i da odredi lice ovlašćeno za prijem informacije i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem.

2. Korak 2: Dostavljanje informacije o unutrašnjem uzbunjivanju

Ukoliko u okviru visokoškolske ustanove primeti neki od oblika koruptivnog ponašanja, kršenje propisa, kršenje ljudskih prava, vršenje javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je povereno, opasnost po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu, kao i u cilju sprečavanja štete velikih razmera, uzbunjivač informaciju o tome dostavlja licu ovlašćenom za prijem informacija o unutrašnjem uzbunjivanju. Informacija može da sadrži potpis uzbunjivača i podatke o uzbunjivaču. Lice koje je ovlašćeno za prijem informacije dužno je da štiti podatke o ličnosti uzbunjivača, odnosno podatke na osnovu kojih se može otkriti identitet uzbunjivača, osim ako se uzbunjivač ne saglasi sa otkrivanjem tih podataka. Poslodavac i ovlašćeni organ dužni su da postupaju i po anonimnim obaveštenjima u vezi sa informacijom, u okviru svojih ovlašćenja.



3. Korak 3: Postupanje sa informacijom o uzbunjivanju

Visokoškolska ustanova je dužna da postupi po informaciji bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema informacije. Ona je dužna da, u okviru svojih ovlašćenja, preduzme mere radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u vezi sa informacijom. Visokoškolska ustanova je dužna da, na zahtev uzbunjivača, pruži obaveštenja uzbunjivaču o toku i radnjama preduzetim u postupku, kao i da omogući uzbunjivaču da izvrši uvid u spise predmeta i da prisustvuje radnjama u postupku. Visokoškolska ustanova je dužna da zaštiti uzbunjivača, kao i sa njim povezana lica, od štetnih radnji, kao i da preduzme neophodne mere radi obustavljanja štetne radnje i otklanjanja njenih posledica. Ona ne sme preduzimati mere u cilju otkrivanja identiteta anonimnog uzbunjivača.

4. Korak 4: Ishod postupka

Visokoškolska ustanova je dužna da obavesti uzbunjivača o ishodu postupka po njegovom okončanju, u roku od 15 dana od dana okončanja postupka.

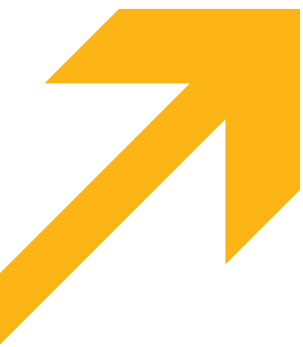
Osim postupka uzbunjivanja pred organima visokoškolske ustanove, uzbunjivač može pokrenuti proceduru spoljašnjeg uzbunjivanja pred ovlašćenim organom, kao i postupak uzbunjivanja javnosti u već pomenutim situacijama kršenja zakona, a u skladu sa uslovima i procedurama propisanim Zakonom o zaštiti uzbunjivača.

3. PRIJAVLJIVANJE NEAKADEMSKOG PONAŠANJA: PLAGIRANJE, LAŽNO AUTORSTVO, IZMIŠLJANJE I KRIVOTVORENJE REZULTATA I AUTOPLAGIRANJE



Zakonom o visokom obrazovanju utvrđeno je da Nacionalni savet za visoko obrazovanje Republike Srbije donosi Osnove za kodeks o akademskom integritetu i sukobu interesa. *Kodekse o akademskom integr-*

itetu su dužne da usvoje sve visokoškolske ustanove u Srbiji i oni moraju sadržati, kao minimalne, zahteve sadržane u Osnovama za Kodeks o akademskom integritetu Nacionalnog saveta.



U **Osnovama za kodeks** ustanovljena su načela javnog delovanja svih članova akademske zajednice, između ostalog: akademska čestitost, međusobno uvažavanje i poštovanje, zabrana svih oblika diskriminacije, zabrana uznemiravanja, nepristrasnost u radu, promovisanje akademskih sloboda, itd. U Osnovama se takođe navode i nedozvoljena ponašanja članova akademske zajednice na visokoškolskoj ustanovi, i to:

- primanje poklona i drugih dobara i usluga ako to može da utiče na njihovu objektivnost i ispunjavanje profesionalnih obaveza;
- svi oblici koruptivnog ponašanja;
- obavljanje van-akademske delatnosti koji su u suprotnosti sa njihovim profesionalnim obavezama na visokoškolskoj ustanovi;
- sukob interesa;
- zloupotreba službenog položaja;
- određeni oblici neakademske ponašanja: plagiranje, lažno autorstvo, izmišljanje i krivotvorenje rezultata i autoplagiranje.

Plagiranje je predstavljanje tuđih ideja ili tuđeg rada, u celini ili delovima, bez navođenja izvornog autorstva ili izvornika, odnosno protivzakonito prisvajanje tuđih intelektualnih tvorevina i naučnih rezultata i njihovo prikazivanje kao svojih.

Lažno autorstvo je navođenje kao autora lica koje nije učestvovalo u izradi rada.

Izmišljanje i krivotvorenje rezultata je delovanje kojim se manipulira predmetom, opremom ili procesom istraživanja, sa ciljem da rezultati naučnog istraživanja budu namerno podešeni ili tendenciozno protumačeni.

Autoplagiranje je ponovno objavljivanje, u delovima ili u celosti, svog ranije objavljenog ili za drugu svrhu iskorišćenog rada kao novog i originalnog, a da nije izričito navedeno da je u pitanju već objavljen ili za drugu svrhu iskorišćen rad.

4. POKRETANJE POSTUPKA UTVRĐIVANJA NEAKADEMSKOG PONAŠANJA I IZRICANJA MERA PREMA OSNOVAMA ZA KODEKS



Pomenuti oblici neakdemskog ponašanja predstavljaju osnov za pokretanje postupka utvrđivanja neakademskog ponašanja i izricanja mera predviđenih ovim Osnovama, a postupak može pokrenuti bilo koje zainteresovano pravno ili fizičko lice, uključujući i studente, i to na sledeće način:

1. Korak 1: Podnošenje zahteva

Zahtev za pokretanje postupka za utvrđivanje nekog od oblika neakademskog ponašanja podnosi se Etičkoj komisiji visokoškolske ustanove u kojoj je lice protiv koga se podnosi zahtev zaposleno ili je bilo zaposleno, završilo studije, odnosno odbranilo rad. Zahtev mora biti obrazložen i mora da sadrži dokaze koji ukazuju na neakademsko ponašanje. Zahtev mora da sadrži lične podatke i potpis podnosioca zahteva, s tim da su ti podaci poverljivi, ukoliko podnosilac to zatraži.



2. Korak 2: Postupanje sa zahtevom

Ako je zahtev uredan, Etička komisija u roku od 8 dana od dana prijema dostavlja zahtev licu protiv koga je postupak pokrenut, radi pisanog izjašnjenja u roku od narednih 15 dana. Dostavljanje je moguće i putem elektronske pošte. Ukoliko Etička komisija zaključi da lice protiv koga je postupak pokrenut izbegava da primi zahtev, odnosno da se o njemu izjasni, doneće, u roku ne kraćem od 25 i ne dužem od 30 dana od dana njegovog dostavljanja, zaključak da postoji osnovana sumnja na postojanje neakademskog ponašanja. U slučaju da utvrdi da je sumnja na postojanje neakademskog ponašanja neosnovana, Etička komisija odbija zahtev, ali je u tom procesu dužna da razmotri da li odbijena prijava sadrži elemente lažne, odnosno šikanirajuće prijave i ako proceni da za to postoji sumnja, može da pokrene postupak utvrđivanja odgovornosti podnosioca zahteva. Ukoliko postoji osnovana sumnja na postojanje neakademskog ponašanja, u roku od 8 dana od dana prijema pisanog izjašnjenja, odnosno od donošenja zaključka u slučaju nedostavljanja pisanog izjašnjenja, Etička komisija dostavlja zahtev stručnom organu matične ustanove da obrazuje stručnu komisiju.



3. Korak 3: Obrazovanje Stručne komisije

Stručnu komisiju čine: dva člana iz odgovarajuće naučne oblasti, koja imenuje stručni organ matične ustanove; jedan član koga imenuje samostalna visokoškolska ustanova, u skladu sa svojim opštim aktom; jedan član koga imenuje Nacionalni savet za visoko obrazovanje, a koji nije zaposlen u matičnoj ustanovi. Na svojoj prvoj narednoj sednici, stručni organ je dužan da konstatuje obrazovanje Stručne komisije, da imenuje dva njena člana i da uputi zahteve nadležnom organu visokoškolske ustanove i Nacionalnom savetu za visoko obrazovanje da u roku od najviše 30 dana imenuju po jednog člana Komisije. U sastavu Stručne komisije ne mogu da budu nastavnici ili istraživači koji su prethodno napisali pozitivnu recenziju rada, mentor i članovi komisije za ocenu i komisije za odbranu, potpisnici zvaničnih izveštaja, kao ni podnosilac zahteva za utvrđivanje neakademskog ponašanja.

4. Korak 4: Analiza prijavljenog neetičkog delovanja

Stručna komisija može vršiti procenu originalnosti neposrednim upoređivanjem ili uzimajući u obzir rezultate softverske analize, ukoliko oceni da je to potrebno, kao i druge metode, shodno specifičnosti naučne oblasti (npr. uvid u istraživačku dokumentaciju, odnosno korišćenu građu i sl.). Stručna komisija može da zatraži mišljenje i od mentora, članova komisije za ocenu i komisije za odbranu, recenzentata, odgovarajućeg stručnog organa visokoškolske ustanove i drugih stručnih lica i tela. Stručna komisija u roku od 60 dana od dana svog obrazovanja dostavlja Etičkoj komisiji obrazloženo stručno mišljenje. Na obrazloženi predlog Stručne komisije, ovaj rok u izuzetnim slučajevima može biti produžen za dodatnih 30 dana. Stručna komisija može, u svakoj fazi svoga rada, da organu poslovođenja matične ustanove uputi obrazloženi predlog da suspenduje lice protiv koga je postupak pokrenut do okončanja tog postupka. Na osnovu stručnog mišljenja Stručne komisije i pisanog izjašnjenja lica za koje postoji osnovana sumnja da se neakademski ponašalo, Etička komisija u roku od 15 dana od dana dostavljanja stručnog mišljenja sastavlja Izveštaj i dostavlja ga organu poslovođenja matične ustanove. Ukoliko utvrdi postojanje neakademskog ponašanja, Etička komisija može u okviru Izveštaja predložiti i da mere za povredu Kodeksa budu izrečene mentoru, recenzentima i članovima komisija za pisanje izveštaja o nastavnom i naučnoistraživačkom radu.

Ako Etička komisija utvrdi da nije bilo povrede akademskog integriteta i da se prijava zasniva na neistinitim navodima i sadrži šikanirajuće elemente, pokrenuće postupak utvrđivanja odgovornosti podnosioca zahteva.

5. Korak 5: Izricanje mera

Izveštaj Etičke komisije organ poslovođenja matične ustanove odmah dostavlja stručnom organu, radi odlučivanja. Stručni organ donosi odluku po izveštaju Etičke komisije na prvoj narednoj sednici. Na osnovu odluke stručnog organa kojom je utvrđeno neakademsko ponašanje, organ poslovođenja u roku od 15 dana izriče meru za povredu Kodeksa. Te mere mogu biti: poništavanje diplome o stečenom naučnom zvanju i „oduzimanje nastavničkog, odnosno saradničkog zvanja u slučaju ako se saznaju nove činjenice, odnosno pojave dokazi iz kojih proizlazi da u trenutku izbora u zvanje kandidat nije ispunjavao uslove propisane zakonom“, kao i mere za utvrđene manje povrede ili nemaran odnos prema obavezi korektnog akademskog ponašanja (opomena, javna opomena i javna osuda).

Pomenuti oblici neakademskog ponašanja, ali i druga gore pomenuta nedozvoljena ponašanja navedena u Osnovama za kodeks, mogu da podležu građanskim, krivičnim, upravnim, disciplinskim i drugim postupcima koji su uređeni zakonima Srbije i opštim aktima visokoškolske ustanove.

5. **PRIMERI** DOBRE PRAKSE U SPREČAVANJU KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU



AKREDITACIJA I SAMOVREDNOVANJE

Primer: Univerzitet Singidunum

Univerzitet Singidunum je privatna visokoškolska ustanova koja u svom sastavu ima više organizacionih jedinica, uključujući i fakultete sa i bez svojstva pravnog lica, na kojima se realizuju različiti studijski programi prvog, drugog i trećeg stepena akademskih studija. U skladu sa Statutom Univerziteta, njegovi glavni organi su: organ upravljanja (Savet), organ poslovođenja (Rektor), stručni organi (Senat) i Studentski parlament.

Usmerenost na ispunjavanje Evropskih standarda i smernica za obezbeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (ESG 2015) od strane visokoškolskih ustanova, na koje se Srbija obavezala uključivanjem u Bolonjski proces, predstavlja važan mehanizam kojim se sužava prostor za korupciju, i podiže kvalitet sistema visokog obrazovanja.

Na primeru Univerziteta Singidunum, prepoznaju se dobra pravna i institucionalna rešenja, kojima se formira okvir za uspešno praćenje i unapređenje kvaliteta nastavnog procesa i studijskih programa u koji su uključeni i predstavnici nastavnog kadra, upravljačke strukture Univerziteta, ali i studenti. Tako, osim Studentskog parlamenta,

koji je prema Statutu Univerziteta jedan od njegovih osnovnih organa, 2 člana (od ukupno 11) Saveta čine predstavnici studenata, dok u stručnim telima studenti čine 20% članova pri raspravljanju i odlučivanju o pitanjima koja se odnose na kvalitet nastave, studijske programe, analizu efikasnosti studiranja i utvrđivanja ESPB bodova.

KOMISIJA ZA OBEZBEĐENJE KVALITETA

Statutom Univerziteta ustanovljena je i Komisija za praćenje, obezbeđivanje, unapređivanje i razvoj kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada koja priprema, predlaže i koordiniše postupke poboljšanja kvaliteta, kao i izveštaje o samovrednovanju Univerziteta. U sastavu Komisije, osim Generalnog sekretara Univerziteta,

su i predstavnici: fakulteta i departmana, nastavnika, asistenata i studenata.

Komisija najmanje jednom godišnje izveštava Savet i Senat o aktivnostima koje su preduzete u cilju praćenja, kontrole i unapređenja kvaliteta Univerziteta.

PROVERA ISPUNJAVANJA STANDARDA U ZADATIM OBLASTIMA

Univerzitet Singidunum je usvojio Pravilnik o načinu i postupku obezbeđenja i samovrednovanja kvaliteta kojim su utvrđene procedure kojim Univerzitet kontroliše ispunjavanje standarda kvaliteta u skladu sa Pravilnicima o standardima za akreditaciju studijskih programa i visokoškolskih ustanova Nacionalnog tela za akreditaciju. Takođe, Univerzitet je usvojio Strategiju obezbeđenja kvaliteta za period 2022-2026, kojom se definišu strateška opredeljenja Univerziteta u domenu obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa, nenastavnih

aktivnosti, uslova rada i studiranja, kao i način ostvarivanja tih opredeljenja.

Organi upravljanja i rukovođenja Univerzitetom Singidunum, zajedno sa Komisijom za obezbeđenja kvaliteta, nadziru sledeće oblasti i preduzimaju mere za unapređenje njihovog kvaliteta: studijski programi, nastavni proces, naučno-istraživački i stručni rad, kvalitet nastavnika, saradnika i studenata, kvalitet udžbenika i literature, upravljanje i nenastavna podrška, prostor i oprema i finansiranje.



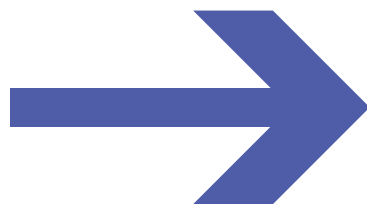
Pomenućemo samo neke od mera za praćenje i poboljšanje uslova u pomenutim oblastima koje Univerzitet preduzima: pribavljaju se povratne informacije od poslodavaca, predstavnika NZS o kvalitetu studijskih programa; podstiče se osavremenjivanje sadržaja kurikuluma i njihova uporedivost sa kurikulima stranih visokoškolskih ustanova; prati se procentat prohodnosti iz jedne u drugu godinu, prosečna ocena studenata po godinama studija, procentualno učešće diplomiranih studenata u odnosu na broj upisanih studenata; prati se sprovođenje plana i kvaliteta nastave i predlažu korektivne mere za njegovo unapređenje; ukoliko se nastavnik ili saradnik ne pridržavaju plana

rada na predmetu ili ne postižu odgovarajući kvalitet nastave, organ rukovođenja protiv njih može pokrenuti disciplinski postupak; nastavnici, saradnici i studenti na kraju akademske godine, ocenjuju uspešnost nastavnog procesa; Komisija za obezbeđenje kvaliteta podnosi Senatu izveštaj o rezultatima samovrednovanja nastavnog procesa od strane nastavnika, saradnika i studenata, na osnovu koga Senat ocenjuje kvalitet procesa i predlaže mere poboljšanja; prati se broj istraživačkih projekata čiji je nosilac Univerzitet (odnosno neki od fakulteta), kao i broj nastavnika uključenih u naučne projekte; evaluira se obim i kvalitet istraživačkog rada nastavnika i saradnika.

AKREDITACIJA

Univerzitetu Singidunum akreditovan je od strane nadležnih državnih organa, a akreditovani su i njegovi studijski programi u tri naučna polja (društveno-humanističkom, prirodno-matematičkom i tehničko-teh-

nološkom), na sva tri nivoa studija (osnovnim, master i doktorskim studijama) za izvođenje nastave na srpskom i engleskom jeziku.



ZAŠTITA OD NEZAKONITOG PONAŠANJA I NARUŠAVANJA AKADEMSKOG INTEGRITETA

Primer: Elektronski fakultet u Nišu

Kako se navodi u Statutu Elektronskog fakulteta u Nišu, to je visokoškolska ustanova u sastavu Univerziteta u Nišu, koja ostvaruje akreditovane studijske programe na svim nivoima studija i razvija naučnoistraživački rad u oblasti elektrotehnike i računarstva i srodnih oblasti u skladu sa Zakonom, drugim propisima i Statutom.

Kako bi se zaštitio od različitih oblika nezakonitog delovanja, kao i od narušavanja akademskog integriteta, kako od strane nastavnog i nenastavnog kadra, tako i od strane studenata, Fakultet je uspostavio organizacionu strukturu i usvojio niz akata koji treba da doprinesu ostvarivanju ovog cilja.

Osim organa upravljanja (Savet), organa poslovođenja (Dekan), stručnih organa (Nastavno-naučno veće, Izorno veće, Veće studijskog programa i Veće katedre) i Studentskog parlamenta, Pravilnicima o disciplinskoj odgovornosti studenata i disciplinskoj odgovornosti zaposlenih je predviđeno formiranje disciplinskih organa.

Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti studenata, utvrđuje lakše i teže disciplinske povrede. U lakše disciplinske povrede, između ostalog, spadaju: kršenje reda na predavanjima, vežbama, ispitima i drugim oblicima nastavnog procesa; kršenje reda na nenastavnim skupovima (svečanostima,

tribinama, i sl.) koji se organizuju u prostorijama Fakulteta; neprimereno ponašanje i nanošenje uvrede nastavnicima, saradnicima, drugim zaposlenima, studentima. Među težim disciplinskim povredama, navode se: političko, stranačko i versko organizovanje i delovanje na Fakultetu; prepravka podataka u javnim ispravama i uverenjima koje izdaje Fakultet; falsifikovanje ocena, ESPB bodova, potpisa, pečata i sl.; nanošenje povrede časti ili pretnje nastavnicima, saradnicima, drugim zaposlenima i studentima; nasilničko ponašanje; korišćenje ili posedovanje nedozvoljenih sredstava na kolokvijumu, ispitu ili drugim ispitnim ili predispitnim obavezama; polaganje ispitnih ili predispitnih obaveza umesto drugog i izrada pisanih radova za drugog; podnošenje delimičnih ili potpunih plagijata u okviru ispitnih ili predispitnih obaveza; itd. Disciplinsku prijavu može podneti nastavnik, saradnik, student ili zaposleni na Fakultetu disciplinskom organu u čiji sastav ulaze i predstavnici studenata. Učiniocu lakše disciplinske povrede može se izreći ukor ili javna opomena, dok se učiniocima teže disciplinske povrede mogu izreći sledeće disciplinske mere: zabrana polaganja jednog ili više ispita; privremeno udaljavanje sa Fakulteta i isključenje sa studija na Fakultetu.

Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih utvrđuje lakše i teže disciplinske povrede. U lakše disciplinske povrede, između ostalog, spadaju: neblagovremen dolazak na posao i odlazak sa posla; nesavesno čuvanje službenih spisa ili podataka bez nastupanja štetnih posledica; nedoličan i nepedagoški odnos prema studentima, odnosno nekolegijalni odnos prema kolegama suprotan Kodeksu profesionalne etike Univerziteta u Nišu. Među težim disciplinskim povredama, navode se: dolazak na rad pod dejstvom alkohola ili drugih opojnih sredstava; podsticanje mržnje po osnovu verske, rasne, jezičke, nacionalne pripadnosti; diskriminacija, zlostavljanje ili seksualno, uznemiravanje; zloupotreba službenog položaja ili prekoračenje ovlašćenja; traženje ili primanje poklona ili usluga da bi se uticalo na ostvarivanje sopstvenih prava ili prava povezanih lica, u skladu sa Pravilnikom o sprečavanju sukoba interesa; obavljanje dodatnog rada suprotno zabrani poslodavca koja je data u skladu sa zakonom i opštim aktima Fakulteta; davanje netačnih podataka o sebi koji su bili odlučujući za zasnivanje radnog odnosa; itd. Prvostepeni disciplinski organi u ovom slučaju su Dekan i Disciplinska komisija, koju čine predstavnici nastavnika i predstavnik zaposlenih iz reda nenastavnog kadra, a drugostepeni organ je Savet Fakulteta. Disciplinske mere za lakše povrede radnih obaveza i dužnosti su opomena i novčana kazna, dok za teže disciplinske povrede mogu biti izrečene mere: opomena, novčana kazna, udaljenje zaposlenog sa rada i prestanak radnog odnosa.

Fakultet je usvojio i Pravilnik o sprečavanju sukoba interesa kojim Fakultet predviđa

mere i postupke za sprečavanje i utvrđivanje sukoba interesa, u situacijama kada zaposleni: obavlja dodatni rad kod drugog poslodavca ili ima upravljački, odnosno vlasnički položaj u drugom pravnom licu; njemu srodno lice konkuriše za prijem u radni odnos na Fakultetu; javnih nabavki; je u odnosu lične povezanosti sa licem koje se bira u zvanje saradnika, odnosno nastavnika; itd. Zaposlenima se zabranjuje primanje poklona u vezi sa radom, odnosno vršenjem funkcije zaposlenog, izuzev protokolarnog i prigodnog poklona. U slučaju da shvate da su sukob interesa, zaposleni su dužni da to odmah prijave nadležnim organima Fakulteta, a ako to ne učine mogu podleći postupku utvrđivanja disciplinske odgovornosti za težu povredu radne obaveze, koja, naposljetku, može da dovede i do prestanka radnog odnosa.

Pravnosnažno utvrđena odgovornost za disciplinsku povredu koja ima obeležja krivičnog dela ili prekršaja ne isključuje mogućnost vođenja krivičnog ili prekršajnog postupka protiv istog lica. Disciplinski organi vezani su pravnosnažnom sudskom odlukom u pogledu postojanja krivičnog dela i krivice učinioca.

Naposletku, treba pomenuti i Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja koji je usvojio Fakultet, u skladu sa Zakonom o zaštiti uzbunjivača kojim se uređuje postupak otkrivanja informacija o kršenju propisa, kršenju ljudskih prava, vršenju javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je povereno, opasnosti po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu, kao i radi sprečavanja štete velikih razmera, ovlašćenim licima, odnosno organima Fakulteta.

PLAN INTEGRITETA

Primer: Fakultet muzičke umetnosti Univerziteta u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti je visokoškolska jedinica u sastavu Univerziteta umetnosti u Beogradu, koja ostvaruje akademske studijske programe i razvija umetnički i naučno-istraživački, odnosno stručni rad u jednoj ili više oblasti.

Fakultet muzičke umetnosti je izradio Planove integriteta za period 2016-2020, kao i za period 2021-2024 u skladu sa Smernicama/Uputstvom za izradu i sprovođenje plana integriteta Agencije za sprečavanje korupcije i postupkom utvrđenim Zakonom.

Planom integriteta Fakultet utvrđuje stepen izloženosti ustanove rizicima za nastanak i razvoj korupcije i drugih nepravilnosti u radu. Izrada Plana integriteta se dešava u redovnim ciklusima kojima koordiniše Agencija za borbu protiv korupcije i svaki ciklus podrazumeva tri faze. U prvoj fazi Fakultet je usvojio Odluku o imenovanju Radne grupe za izradu plana integriteta, kao i Odluku o imenovanju koordinatora izrade Plana integriteta.

U drugoj fazi, svim zaposlenima na Fakultetu je najpre upućeno obaveštenje o početku izrade, cilju i značaju Plana integriteta. Zaposleni su obavešteni o potrebi da, u što većem broju, popune elektronski upitnik na internet stranici Agencije za borbu protiv korupcije.

Upitnici su značajan alat jer se dobijeni rezultati koriste prilikom procene postojećeg stanja izloženosti institucije rizicima od korupcije, ali on predstavlja i kontrolni mehanizam pošto se njime smanjuje preveliko odstupanje između procene stanja na način kako to vide zaposleni i procene koju vrši Radna grupa. Zaposleni su u aplikaciji, odgovarali na pitanja o tome da li i u kojoj meri Fakultet ima i primenjuje interne akte i procedure koje u radnom procesu sprečavaju različite oblike korupcije i druge nepravilnosti. Rezultati popunjavanja upitnika zaposlenih u vezi sa izradom Plana integriteta na Fakultetu sastavni su deo Plana integriteta.

Zatim je Radna grupa, u okviru treće faze, analizirala postojeće interne akte Fakulteta, kao i rezultate upitnika koje se popunjavali zaposleni, procenila postojeće stanje, izloženosti i otpornost radnih procesa i odnosa unutar Fakulteta na rizike za nastanak i razvoj etički i profesionalno neprihvatljivih postupaka, koruptivnih postupaka i nepravilnosti. Radna grupa je analizirala radne procese koji su naročito izloženi rizicima, postojeće mere za upravljanje rizicima od korupcije i predložila mere za unapređenje integriteta, kao i rokove za sprovođenje mera unapređenja kojima se smanjuje rizik od korupcije. Na osnovu toga, sačinjen je Plan integriteta Fakulteta muzičke umetnosti.

Navešćemo samo neke od predloženih mera, proisteklih iz Plana integriteta, koje Fakultet planira da sprovede u narednom periodu:

- Rizičan proces: Regulisanje upravljanja poklonima zaposlenih; predložene mere: usvojiti interne akte kojima se ograničava vrednost prigodnog poklona u skladu sa standardima koji važe za funkcionere u R.Srbiji,
- Rizičan proces: Zaštita uzbunjivača; predložene mere: bolje upoznati zaposlene sa postupkom unutrašnjeg uzbunjivanja,
- Rizičan proces: Regulisanje rada van radnog odnosa za lica koja se angažuju van institucije; predložene mere: uspostaviti obavezu da lica angažovana na osnovu ugovora imaju obavezu izveštavanja o svom radu,
- Rizičan proces: Planiranje i izvršenje budžeta; predložene mere: prilikom izrade plana budžeta (finansijskog plana) uzeti u obzir i analizu do sada realizovanih budžeta,
- Rizičan proces: Javne nabavke; predložene mere: na internet prezentaciji institucije objaviti obaveštenje o realizaciji/ izvršenju ugovora o javnoj nabavci (koje bi sadržalo - da li je ponuđač ispoštovao rok izvršenja, da li je bilo problema u realizaciji ili odstupanja od ugovora, reklamacija i sl.),
- Rizičan proces: Polaganje prijemnog ispita; predložene mere: uspostaviti proceduru obaveznog šifriranja testova na prijemnom ispitu,
- Rizičan proces: Formiranje rang liste kandidata; predložene mere: usvojiti proceduru upravljanja softverom, uključujući sledeće elemente: ko ima pravo pristupa, na koji način se vrši kontrola pristupa, ko ima pravo na unos podataka i promenu podataka i slično,
- Rizičan proces: Upravljanje sukobom interesa pri izboru u nastavna zvanja nastavnika i saradnika; predložene mere: propisati koje telo odlučuje o postojanju sukoba interesa članova komisija za izbor u naučno-nastavna zvanja,

Rok za sprovođenje Plana integriteta i implementaciju predloženih mera je 30. septembar 2024. godine, nakon čega će Fakultet dostaviti Agenciji za sprečavanje korupcije Izveštaj o tome.